

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף מז

בדף הקודם למדנו, כללים בפסיקת הלכה במחלוקות של תנאים זה עם זה, הלכה כמי. עוד למדנו שרב משרשיא לא מסכים עם הכללים הללו. הגמרא מבררת מניין הגיע רב משרשיא למסקנה זו?

הגמרא מחפשת מקור לרב משרשיא מסוגיות שונות, שבהם נפסקה הלכה כתנא אחד נגד חברו, שלא כמו הכללים שנאמרו בפסיקת הלכה במחלוקת של תנאים אלו. הגמרא דוחה שהכללים הללו תקפים רק במקום שלא נאמר במפורש שהלכה כתנא מסויים.

עיר של יחיד ונעשית של רבים: עיר שלא היו רגילים ללכת בה שישים ריבוא אנשים, ומשכך לא היה לה דין רה"ר ויכלו בני העיר לעשות עירוב חצירות אחד לכל העיר ביחד. לאחר זמן התווספו דיירים חדשים לעיר, והיא נעשית עיר של רבים שמהלכים בה שישים רבוא. אמנם עדיין אינה רה"ר גמורה מכיון שלא היו רחובותיה רחבים שש עשרה אמה - ולכן מותר להמשיך ולעשות לה עירוב חצירות.

אבל במקרה הפוך - עיר של רבים (שהיה אסור לערב את כולה בעירוב חצירות אחד) ונעשית של יחיד - אסור לעשות בה עירובי חצירות, אא"כ ישייר בה בתים שלא יכניס אותם בעירוב, בשביל לעשות היכר לעיר של רבים שלא יבואו לערב את כולה יחד (אלא רק מבוי מבוי לעצמו). כמה בתים צריך לשייר? נחלקו הדעות:

רבי יהודה - כעיר ששמה 'חדשה' שנמצאת ביהודה שיש בה חמישים דיירים. רבי שמעון - שלש חצירות שבכל אחת יש שני בתים.

המניח את ביתו: אדם המתגורר בחצר עם עוד אנשים, שהלך להתארח לשבת בעיר אחרת (או לבית אחר בעיר זו לכל השבת), ולא עשה עירוב חצירות עם שאר בני החצר. נחלקו הדעות האם הוא אוסר על בני החצר לטלטל בה? האם כיון שיש לו 'רשות' בחצר, אף שהוא לא נמצא בה הוא אוסר עליהם, או מכיון שלא נמצא בביתו

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ולא עתיד לחזור אליו כל השבת, הרי זה כאילו יש בחצר בית בלא בעלים שאינו אוסר על בני החצר בטלטול? האם יש חילוק בין יהודי לגוי?

וזוהו שאמרו העני מערב ברגליו: חכמים התירו לאדם שמהלך בדרך ואין לו פת, לערב ברגליו במקום שהוא עומד בו בין השמשות. ונחלקו הדעות: רבי מאיר - דווקא באדם שאין לו פת התירו. רבי יהודה - גם ל'עשיר' לאדם היושב בביתו ויש לו פת, מותר לערב ברגליו, רק שלא הטריחו אותו חכמים לכך ונתנו לו אפשרות לשלוח שליח שיניח בשבילו שם פת.

היבמה לא תחלוץ: אישה שמת בעלה בלא ילדים, צריכה להתייבם לאחיו של המת. יבמה שאין אח בעלה מעוניין לייבם אותה צריכה לעשות לו חליצה.

אלא שלפני הייבום היא צריכה להמתין שלושה חודשים לאחר הפטירה, שמא היא מעוברת ועדיין לא ניכר עובר, ואסורה להתחתן עם אח בעלה. וכן לפני החליצה צריכה להמתין שמא אינה צריכה חליצה.

שאר כל הנשים: דעת ת"ק (להלן יתבאר שזו דעת רבי מאיר) - לא ינשאו וגם לא יתארסו ('אירוסין' = קידושין, בלא חתונה) עד שלושה חודשים. טעם הדבר בכדי להבחין האם הילד של הבעל הראשון או של הבעל השני, (= שאם לא תמתין, הולד יהיה ספק בן תשעה חודשים לראשון ספק בין שבעה לאחרון). וגזרו אירוסין אטו נישואין.

דעת רבי יהודה - נשואות יכולות להתארס מיד, ולהתחתן שלושה חודשים מאוחר יותר. וארוסות יכולות להתחתן מיד, חוץ מארוסה שביהודה - שמנהגם היה להכניס את החתן והכלה בתקופת האירוסין ליחוד, ויש לחוש שמא בעקבות כך היא מעוברת.

דעת רבי יוסי - נשואות יכולות להתארס מיד. חוץ מאלמנה מחמת האבלות על בעלה.

הגמרא מוכיחה שדעת ת"ק היא דעת רבי מאיר. מהעובדה שפסק רבי יוחנן כמו רבי יוסי, ולא היה עושה כן נגד רבים. והגמרא מוצאת ברייתא שדעה זו מובאית בה בשם רבי מאיר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הולכין ליריד של נכרים: רבנן אסרו לסחור עם הגויים ביום חגם, אך התירו לקנות מהם בהמה עבדים ושפחות (= להכניסם לקדושה. ואת הבהמות שישבתו בשבת, או לקדושת בכור בהמה) ובתים ושדות (= מפני שממעיטם, וגם משום ישוב א"י). ומותר לו לדון ולחתום בערכאותיהם מפני שהוא מציל מידם. ואפילו כהן יכול לצאת לחו"ל בשביל ללכת לדון בערכאותיהם, אף שרבנן גזרו טומאה על חו"ל.

עוד מותר לכהן לצאת לחו"ל בשביל לישא אישה וללמוד תורה. ונחלקו רבי יהודה ורבי יוסי כשיש רב המלמד תורה בארץ ישראל אם מותר לצאת בשביל ללמוד מרב אחר.

אבל בברייתא אימא לא: הברייתא לא נשנתה ברבים אלא ביחיד, ומשכך יתכן והתחלפו בה שמות התנאים. ואז אולי אי אפשר לסמוך על הכללים שנאמרו כאיזה תנא פוסקים. אבל במשנה שנשנתה ברבים אין חוששים לכך.

חפצי נכרי אין קונים שביתה: לעיל נחלקו רבי יוחנן בן נורי ורבנן האם חפצי הפקר קונים שביתה. שמואל סובר: שחפצי נכרי אינם קונים שביתה. הגמרא מבררת לדעת מי הוא אמר זאת.

לכאורה לדעת רבי יוחנן בן נורי שסובר שחפצי הפקר קונים שביתה, ואסור להזיזם יותר מאלפיים אמה מקומם. אבל חפצי נכרי שיש להם בעלים אך בעליהם אינם קונים שביתה, אין להם תחום כלל וכל המוצאם יכול להוליכם כרגליו. דאילו לרבנן פשיטא שאינם קונים.

הגמרא מוכיחה מברייתא שחפצי נכרי קונים שביתה. ולכן היא מסיקה שרבי יוחנן בן נורי סובר שחפצי נכרי קונים שביתה וזו דעת הברייתא, אבל רבנן חולקים ואלו הם דברי שמואל, (ויש חידוש בדבר).

רבי יוחנן סובר: שלכו"ע חפצי נכרי קונים שביתה, גזירה בעלים נכרי אטו בעלים ישראל.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הנהו דכרי: מעשה בגויים שהביאו לעיר 'מברכתא' בבשים למכירה ביו"ט, והתיר רבא לבני העיר 'מחוזא' הסמוכה למברכתא לבוא (= ע"י עירוב) ולקנות מהם (באופן המותר ביו"ט), ולקחת את הכבשים למחוזא עירם. לאחר מכן חזר בו רבא ואסר לבני מחוזא לקנותם, מכיון שחפצי נכרי קונים שביתה, ואסור לטלטלם מחוץ לד' אמותיהם. אך התיר לבני מברכתא לקנות אותם, מכיון שכל העיר מברכתא נחשבת כד' אמות (כדלעיל מב': שהלכה כרבן גמליאל בדיר סהר וספינה).